

DÉLMAGYARORSZÁG

79. évfolyam, 172. szám
1989. július 24., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGEDI LAPJA

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ára: 4,30 forint

Mások rangsora

Tanúja vagyok annak, amint az autóbusszra bottal járó, idős néni akar felszállni. Mögötte fiatalok. Nem nyújtanak neki segítő kezét. Megjegyzést annál inkább, eszerint „Aki ilyen vén, az a temetői járatra kapaszkodjon”... — Hallgatom a jólsituált, középkorú tisztviselő háborgását: „Elviselhetetlen csateret csinál a házból az ötgyerekes lakó családjára”... — Ülök a közéleti vitafórumon és hitetlenkedve kapkodom a fejem. Mindenki mondja a magáét, meg se hallgatja a másikat, szabadjára engedik az indulatokat, közügyek helyett intim szférák firtatásával foglalkoznak... Mindezt tolerancia nélkül, egymás iránti tisztelet, elnézés, türelmesség teljes hiányával.

Amivel egyre sűrűbben, egyre sértőbben és egyre kártékonyabban találkozunk: mindennapi jelenség. Jelzője emberi minőségünk romlásának. Annak, hogy a mai magyar társadalom — gazdaságihoz hasonlóan — súlyos gondját jelentik az emberek közötti kapcsolatokban fellelhető, egyre dominánsabb negatív viselkedési formák: a durvaság, mások semmibevétele, az intolerancia. Amelyek — más morális problémákkal együttesen — már-már lelki, emberi „szegénységi bizonyítványt” állítanak ki rólunk — olyan rossz érdemjeggyel, aminél alacsonyabb szintű alig akad az ama bizonyos közös európai házba igyekvők körében. Szinte minden, e kontinensbeli nemzet számára alapvetőbb értéke a modern civilizációnak a másik ember és annak véleménye, nézetei, magánügyei, egyénisége iránti tisztelet, türelmesség, mint nekünk.

A másik ember másságának elfogadása mifelénk kevésbé fontos, mint Európa-szerte. Erre már évekkel ezelőtt felhívták a figyelmet az MTA értékszociológiai műhelyében 1982–83-ban készült felméréssel. Aminek eredményeit azonban, sajnos, nem ismerik elég széles körben. Pedig talán nem is kevesen lehetnének, akik elgondolkodnának azon, hogy mi minden okozza a vizsgálat által mutatott — és napjainkra szerintem még süllyedő — alacsony toleranciaszintünket. Amit mutat például, hogy a felmérés szerint a megkérdezetteknek mindössze 32 százaléka sorolta a toleranciát a legfontosabb öt érték közé, pedig Nyugat-Európában ez az arány 50 százalékos átlagot mutat. Nálunk 17 alapvető érték rangsorában a mások iránti tisztelet, elfogadókészség, türelmesség, elviselés a rangsorban csak a 8-9. helyen van. Az összehasonlítások azt mutatják, hogy a magyar szülők számára kevésbé fontos erre nevelni a gyerekeket, mint például a nyugati országokban. (Angliában és Franciaországban például a szülők 62, illetve 59 százaléka sorolta az öt legfontosabb nevelési elv közé a toleranciára nevelést — szemben a mi 32 százalékkal!) A tolerancia szintje különösen alacsony a nagyvárosokban élő fiatalok, illetve a budapesti munkások körében; az idősebb emberek és a falun élők toleránsabbak. Az urbanizáció és a proletarizáció — összefüggésben az úgynevezett erőltetett modernizációval (a hivatalos politika által deklarált értékrend-átszabással) — érzékeltlenebbé tette az embereket egymás iránt (vagy éppenséggel, agresszívebbé, rosszindulatúbbá), a másik elfogadásának, tiszteletben tartásának, a hozzá való megfelelő viszonyulás kialakításának készségét szinte visszafejlesztette.

A szociológusok összehasonlító értékvizsgálatának különösen megdöbbentő tanulsága volt pár évvel ezelőtt, hogy nálunk mennyivel türelmetlenebbek az emberek a más véleményük iránt, mint Nyugat-Európában. Az európai átlagban 60 százalék a toleranciaszint, hazánkban 29, az intolerancia kontinens-átlagban 14, nálunk 35. (Rajtuk kívül az átlag alatt leginkább a spanyolok vannak, közelükben az olaszokkal és az NSZK-beliekkel.) Az elemzések azt is kimutatták, hogy a legalacsonyabb, illetve a legmagasabb jövedelműek alacsonyabb toleranciaszintűek, s azok a kevésbé iskolázottak is. A legtoleránsabbaknak az önállósodott termelőket találták.

Napjainkra — úgy tűnik — nehézségeink fokozódása, életkörülményeink romlása, a demokratizálódás megnyíló lehetőségeivel éledő politikai csatározások, a szabadság és szabadoság igényeink mintha fokoznák a „más”, a „mások” iránti türelmetlenséget. Lépten-nyomon egymásnak ugrunk, nyilvánosan vagy alattomosan „betartunk”; „nem tűrjük el”; semmibe vesszük; nem tartunk tiszteletben...

Gondolunk-e közben arra, hogy mások számára mi vagyunk a „mások”? Aki nem toleráns, az miért várja el, hogy vele mindenki az legyen? Aki mindent és mindenkit semmibe vesz, az miért szeretné, hogy belőle „valaki” legyen? A tiszteletlen hogyan akarhat tiszteltté lenni? — Jó lenne „magunkba szállni”, és változtatni kissé, igazítva értékrendünket és magatartásmódunkban az európai rangsorban előttünk állókéhoz. Jelenlegi erkölcsi, akarom mondani, szegénységi bizonyítványunk tanúsította „emberminőségünkkel” ugyanis nem valószínű, hogy szívesen látott lakók lennénk bármiféle közös európai házban. Nehezen tolerálnának bennünket...

Szabó Magdolna

Sikertelen választás Szegeden

Közömbösek
a szavazók vagy
nyaralnak
Raffay elindul
a pótválasztáson is

A szombaton Szegeden megtartott időközi választás — amelyen Apró Antal megüresedett képviselői helyére két jelölt pályázott — eredménytelen volt. A választásra jogosult 22 ezer 16, névjegyzéken szereplő állampolgár közül 9 ezer 953 fő szavazott. Ez az arány (45,2 százalék) elégtelen. A szavazók 39,1 százaléka Dobozy Levente ügyvédre (független, a Hazafias Népfront jelöltje), 59,4 százaléka Raffay Ernő történészre (az MDF jelöltje) adta le voksát. A választási elnökség tájékoztatása szerint a választás szabályszerű volt. A pótválasztást augusztus 5-ére tűzték ki.

Ugyancsak pótválasztás lesz Kecskeméten, ahol szombaton körülbelül 1200 szavazat hiányzott ahhoz, hogy értékelni lehessen az eredményt. Kiskunfélegyházán is meg kell ismételni a választást, mert bár kellő számban adták le a voksokat a választópolgárok, egyik jelölt sem kapta meg a szükséges többséget.

Gödöllőn és Isaszegen eredményes volt a választás: Cservenka Ferencné helyére ezentúl Roszik Gábor evangélikus lelkész, az ellenzéki választási szövetség jelöltje ül a Parlamentben.

Elfogult tudósítás a szavazóköri helyiségeiből

Az elnök a medvéket nem kérte

„Gyerekek, gáz van, nem mehetünk be!” A kolléga izgatott, kipirult, legalább tízen érkezünk, újságírók, majdnem egy időben a felsővárosi Lila iskola elé, ahol a körzet egyik szavazóhelyisége van. Azért tömegelünk pont itt és pontban reggel 9-kor, mert előző nap Teszári Gábor, az MDF jelöltjének kortesfőnöke azt mondta, hogy ekkor és itt lesznek a képviselőjelöltek, a sajtó „dolgozhat velük”.

Am a sajtó — mint kiderült — felkészületlen. Nincs nálunk a „Belépési engedély”, az a névre szóló, sorszámozott, pecséttel ellátott kártya, amelyet az Országos Választási Elnökség bocsát ki, és amelyért személyesen kellett volna elmennünk a városházára, s amely, ha nálunk van, akkor is csak „személyi igazolvány egyidejű felmutatása mellett” jogosít arra, hogy belépjünk a szavazóköri helyiségbe.

Bizonytalanokunk, nem mint a szavazatszédő bizottság tagja: nem érdekli az újságíró-igazolvány, az

ominózus kártya nélkül ide aztán be nem tesszük a lá-bunkat! De még a képviselőjelölt úr sem, mondja az érkező Dobozy Leventének. Hát Raffay Ernő? Miért van bent? Hja, ő szavazópolgár, itteni lakos... Ahol ennyi újságíró összegyűlik, ott történnie kell valaminek — biztatom magam a ta-lán mégsem!

pasztataimmal, s íme: érkezik a helyi választási elnökség elnöke, Magyarossy József, él a jogaival, engedélyt kapunk, hogy a bejárat ajtójánál dolgozzunk. Nosza, interjúk készülnek, beszélgetések a választópolgárokkal — immár szabályszerűen. Később kiderül: ta-lán mégsem!

A hangulat

Órák múlva a választási főhadiszálláson, a tanácsházán Csoma Lajos MDF-tag (aki tagja a szavazást lebonyolító tanácsi apparátus operatív bizottságának) közli: Dobozy Leventét látta a Lila iskolában is, a petőfi-telepi iskolában is; ez szabálytalan, a szavazók befolyásolásának minősül; egyéb rossz tapasztalatai is vannak, amelyek miatt most panaszt tesz az elnökségnek, azért jött a városházára.

A helyzetem roppant kínos. Csoma úr oly meggyőző erővel, hévvel beszél „tapasztalatairól”, hogy habozás nélkül hinném minden

szavát. Ám nem tehetem; nekem is vannak tapasztalataim, ugyanazokról a dolgokról és helyszínekről, amelyekről Csoma úr beszél. Merthogy véletlenül ott voltam, amikor a „szabálytalanságok” történtek, Rossz volt a hangulat.

A transzparensügy

De vissza a Lilába, már-mint a felsővárosi iskolába. Az előcsarnokban tévékamerák kereszttűzében a két jelölt, aztán hol az egyik, hol a másik sarokba szólítják őket az írott sajtó neves és kevésbé neves kép-

mi több, az egyiket szabályosan én idéztem elő. Pillanat alatt átfut rajtam: ha most én fölvilágosítom Csoma urat (akit egyébiránt nem láttam a szóban forgó helyszíneken a történetek időpontjában), hogy téved, vajon megvádolnak majd valakik azzal, hogy elfogult vagyok? Merthogy MSZMP-lapot tudósítok...

Bizony mondom, tisztelt városiak, kedves olvasók: ezen a sok tekintetben különös szombaton nem nekem támadt hirtelenjében üldözési mániám, nem is vagyok ijedős alkat; ezen a szavazáson a vádaskodások, védekezések, félelmek, bizonytalanságok uralkodtak. Rossz volt a hangulat.

Szupermaraton

A félnapos „örület”, a „Vida-DM 12” szupermaraton, amit a hét végén másodszor rendeztek meg, ismét népszerű produkcióként marad a sportközvélemény emlékezetében. Ezúttal 54 versenyző — köztük 5 gyalogló — állt rajthoz, hogy fél napon át rója a köröket a Stefánia, a Várkertben. (Az eseményről, aminek fotóit Gyenes Kálmán készítette, a 6. oldalon tudósítottunk.)

